

Niet de wet maar de Heer

(2 Korintiërs 3:15-16 – tweede preek jaarthema 'wet en genade')

*Liturgie zondagmorgen 1 november 2009
te Hardinxveld-Giessendam:*

Belijdenis van afhankelijkheid
Vredegroet van God
Psalm 115:1,5,8
Gebed
Lezen: 2 Korintiërs 2:14-3:18
Liedboek 305
Tekst: 2 Korintiërs 3:15-16
Verkondiging
Gezang 143 (GK 34)
Lezing van Gods wet
Psalm 119:7,66
Dankgebed en voorbeden
Gezang 167 (NG 87)
Zegen van God

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Gisteren was het weer 31 oktober.

Een dag die in de kerk bekend staat als Hervormingsdag.

We staan dan stil bij de grote Reformatie van de kerk in de 16^e eeuw.

Waarbij Maarten Luther een cruciale rol heeft gespeeld.

Naar verluidt publiceerde hij op 31 oktober 1517 95 stellingen,
als een aanklacht tegen de misstanden van de kerk.

En daarin riep Luther in feite de kerk weer terug naar de genade van God.
Gods onverdiende en tegelijk overvloedige goedheid, in Christus.

Nu is dit inmiddels bijna 500 jaar geleden.

En je kunt je afvragen of je daar nog ieder jaar bij stil moet staan.

Toch kan ik er niet om heen, nu vandaag deze themapreek staat gepland.

Ik was me er totaal niet van bewust, toen het schema werd gemaakt.

Maar toen ik deze week aan de slag ging met 2 Korinte 3,

beseftte ik hoe het in onze tekst ook gaat over een radicale ommekeer. Paulus laat zien dat er een bedekking kan liggen over het evangelie. Een bedekking die er echt af moet. En die er pas afgáát als je je *radicaal afwendt* van de wet naar de Heer. Van het juk van het zelf moeten presteren naar de onverdiende en tegelijk overvloedige goedheid van God die voor je klaarligt in Jezus Christus.

En zoekend naar liederen om te zingen in deze dienst, kijk ik ook altijd even in het register van het liedboek. Daar kun je zoeken op bijbelplaatsen, voor een passend lied. En bij 2 Korintiërs 3:17 wordt daar gewezen naar Lied 305. Eerlijk gezegd had ik dat lied nog nooit bewust gezien. Maar wat past het inderdaad goed bij 2 Korintiërs 3. En als je dan doorzingt in vers 2, stuit je tegen het eind op dit gebed: "Hervorm, herschep ook ons geslacht...!" Daar staat dus met zoveel woorden het woord 'hervorming'. Niet maar als iets van 500 jaar terug, maar als iets voor vandaag. Voor ons geslacht. Voor deze tijd. Ook wij hebben het kennelijk nodig om radicaal omgevormd te worden door Gods genade.

En als ik dan kijk naar onze gemeente, ook weer na woensdagavond, wees eens eerlijk: wordt u er dan altijd vrolijk van? Terecht is benoemd hoeveel *goede* dingen er ook gebeuren in de kerk. Die mogen we zeker niet uit het oog verliezen. Maar bent u woensdagavond dankbaar en blij naar huis gegaan? Ik niet. En ik denk velen met mij niet. Natuurlijk, de dingen mogen gezegd worden – ik zei het zelf woensdag. Maar hóe werden ze gezegd? En wat zegt dat over ons? Zat achter menige vraag of opmerking ook niet heel veel wantrouwen? En als ik dan donderdagmorgen voor mezelf weer lees in 2 Korinte 3,

dan valt me ineens op dat ook Paulus dat wantrouwen heeft ervaren.
Niet voor niets suggereert hij in 3:1
dat hij voor de zoveelste keer bezig zou zijn
om zichzelf aan te bevelen bij de gemeente.
Hij hoort de gemeente al denken: daar heb je Paulus weer!
Is weer helemaal 'in de Heer', en probeert daarmee voortdurend zijn eigen
straatje schoon te vegen...

Terwijl dat niet waar is. Dat is absoluut niet hoe hij erin steekt.
Kijk maar in 2:14: Paulus is iemand die gegrepen is door Christus,
en zich laat meevoeren in de overwinningstocht van Christus.
"Niet ons, o Heer – zegt hij in feite – maar uw naam zij de eer".
En dat zie je ook terug in 2 Korinte 3:4.
Daar spreekt Paulus vertrouwen uit,
en *vraagt* hij in feite ook vertrouwen van de Korintiërs,
niet in hemzélf maar in God, dankzij Christus.
Want waar gaat het hem om?
Om wat Góð bezig is te doen in de harten van mensen (slot vers 3).

Precies dát is ook waarom Paulus dat hele verdere hoofdstuk schrijft.
Tot en met vers 18, waar je dat weer heel duidelijk terugziet.
Waarom moet er zoveel veranderen? – een vraag die nogal eens klinkt.
Nou, áls er al het één en ander verandert, dan gaat het ons hier om,
wat Paulus onder woorden brengt in 2 Korintiërs 3:18:
wij allen moeten veranderen, naar het beeld van de Here Jezus.
Nou ja: móeten? Wij zúllen veranderen, wij kúnnen veranderen.
Dat is het doel waarvoor Christus gestorven is aan het kruis.
En het gebeurt ook op heel wat plekken in de gemeente.
Daar word je stil an, als je soms ziet hoe God mensen verandert.

Wat ons zorgen baart, ook na de gemeentevergadering van woensdag,
is niet dat u het misschien niet eens bent met bepaalde zaken.

Maar dat u en wij allemaal nog zo ontzettend veel moeten veranderen.
De dingen mogen gezegd worden, daar sta ik nog steeds achter.
Maar hóe ze worden gezegd, is soms wel een teken aan de wand.
En het wantrouwen wat erachter zit, is beslist niet gezond.
Het is niet de Geest van God
die ons op díe manier tegenover elkaar doet staan.

Daarom dit gebed.

Ik heb het niet gezocht, maar zie het wel als heel treffend op dit moment.
"Hervorm, herschep ook ons geslacht."
Ja, want anders is het echt de dood in de pot!

Maarten Luther heeft dat aan den lijve ervaren.

Zonder Gods genade doe je het nooit goed,
zonder Christus is het nooit genoeg.

Dat is de letter die doodt.

Daar ga je aan kapot.

Maar net als Luther wil God ook ons maar wat graag laten ontdekken:
het gaat niet om wat jij doet, maar wat Ik doe.

Liedboek 305:2, vanaf de 4^e regel:

Waar de weg ook voor ons vandaag wellicht onvindbaar schijnt

- hoe moet het toch in vredesnaam verder met de gemeente als geheel? -
daar mogen ook wij – door geloof alleen! – de tocht opnieuw beginnen.

En het geheim vinden we in onze tekst,

waar de weg die ons gewezen wordt in feite heel simpel hier op neerkomt:
staar je niet blind op de wet, maar kijk aandachtig naar God.

Beide kanten wil ik in de rest van de preek graag wat verder uitwerken.

Eerst die sluier die er door de wet zomaar ligt over je hart.

En vervolgens de luister van de Heer die je verandert
als je aandachtig kijkt naar Hem.

1. De sluier van je hart ('moeten')

Ja, wellicht zegt u: maar dit heeft er helemaal niets mee te maken.

Nu span je een tekst voor je eigen karretje.

Nou, als dat zo is, dan hoor ik dat graag.

Wijs het me maar aan, zou ik zeggen.

Ik probeerde net al te laten zien dat Paulus hier niet zomaar over schrijft.

Maar dat de concrete achtergrond is

dat mensen hem in zijn bediening niet serieus nemen.

En als je verder zou teruglezen in 2 Korintiërs 1, vanaf vers 12,

dan ontdek je wel dat dat soms ook echt heel concreet en praktisch was.

Het gaat bijv. over reisplannen van Paulus die hij heeft gewijzigd.

En hoe reageert prompt de gemeente?

Dat lees je in 2 Korinte 1:17: je wilde eigenlijk helemaal niet komen,

Paulus, je zei het wel maar je meende het niet.

Maar vanuit dat hele concrete en praktische wantrouwen

komt Paulus dan wel degelijk uit bij, zeg maar, de preek van 2 Korinte 3.

Dat heeft dáár alles mee te maken.

Paulus legt in feite de wortel bloot.

Waaróm wantrouwen sommigen mij eigenlijk?

Er is een concrete aanleiding, maar het probleem zit dieper.

En dat is altijd zo.

Het probleem zit in het hart van wie zo reageert.

Niet voor niets zegt het spreekwoord:

“waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over”.

Dat geldt niet alleen van wát je zegt, maar ook hóe je het zegt.

Dat zei de Here Jezus al, keer op keer:

Jongens, beste kerkleiders, het probleem zit niet aan de buitenkant.

Als we dit maar anders doen, en dat maar anders zeggen.

Nee, het probleem komt van binnenuit.
En dat geldt behalve voor Jezus voor álle mensen.
Het is dus ook niet mijn bedoeling vanmorgen
om een tweedeling in de gemeente te creëren, of zo.
Of te zeggen dat het met óns hart wel goed zit, maar met úw hart niet.
De vraag is alleen: willen we het inzien?
Dat dáár het probleem zit.

En dan is het wel degelijk zo dat er over het hart van de één een sluier
ligt, en over het hart van de ander niet meer.
Dat is niet omdat die ander zo goed is, en die ene niet.
Maar omdat die ander een andere kant opkijkt.
Niet meer naar de wet, maar naar de Heer.

Ik wil het u graag allemaal vragen vanmorgen.
Nu even los van woensdagavond, los van wat je overal over vindt.
Maar hoe reageert u op dat thema: niet de wet maar de Heer?
Bent u meteen enthousiast? Of hebt u uw bedenkingen?

Wij hebben vaak het idee dat het allebei waar is, of niet?
We moeten luisteren naar de wet, èn we moeten omhoogkijken naar God.
Maar wordt het dan zomaar toch niet wat half-half?
Steeds weer laat je je ontmoedigen door de wet:
wat schiet ik nog veel tekort.
En dat lijkt heel vroom, want ik ben toch ook bepaald niet volmaakt?
Nee, los van Christus is dat zo, inderdaad.
Precies dat maakte de wet duidelijk, gedurende het hele Oude Testament.
Je schiet tekort, je redt het niet als mens.
Maar toen stierf Christus, aan het kruis op Golgotha.
En Hij riep: het is volbracht!
Klaar – alles wat God in zijn wet van ons vroeg.
En dat betekende het definitieve einde van het oude verbond.

Weet u wat de sluier is die nog zomaar ligt over je hart?
Dat je het wel wéét, dat Christus voor je zonden gestorven is.
Maar dat je er niet uit lééft.
Dat je in de praktijk nog steeds leeft in een kramp.
De sluier over je hart betekent een grauwsluier over je leven.
Je blijft veeleisend naar jezelf, maar ook naar anderen.
Ja, richting anderen wordt duidelijk hoe je bent tegenover jezelf.
Dan laat je in wat je zegt over / tegen een ander merken:
het is nooit goed, het is nooit genoeg.
Altijd is er kritiek. Altijd is er een 'ja, maar'.
Dan ligt er echt een sluier over je hart.
Je wéét wel dat je allemaal leeft van genade,
maar het functioneert niet.

Het kan trouwens ook zo zijn dat we Gods wet haalbaar maken.
Want het is één van beiden, als we nog leven onder de wet.
Óf we laten ons steeds weer aanklagen, want we voldoen er niet aan.
Óf we beperken de wet toch vooral tot de buitenkant van ons leven,
en vinden dat wij het dan toch in ieder geval al redelijk doen,
terwijl anderen het er op allerlei punten gruwelijk bij laten zitten.
Kijk, dan heb je Gods wet haalbaar gemaakt.
Als je dit nu maar doet, en dat – dan ben je al een heel eind.
En hoe je hart daar verder onder is, dat doet er niet zoveel toe.
Daar kun je toch ook niet aan beginnen!

Nee, precies, dat kan ook niet.
Maar dat laat nu meteen zien hoe dodelijk Gods wet voor ons is.
Want Gods wet is uniek ten opzichte van alle andere wetten in de wereld:
Gods wet gaat niet maar over wát je doet,
maar vooral ook hóe je het doet.
Hoe vaak doet u iets wat echt goed is, ook met een onverdeeld hart?

Hoe vaak betrap je jezelf er niet op: ik doe het wel, maar eigenlijk heb ik er helemaal geen zin in.

Of we kijken al weer naar die ander: die had het eigenlijk moeten doen, nou ja, ik offer me wel weer op.

Enzovoorts.

Dat zijn allemaal signalen, broeders en zusters, dat ook wij absoluut niet voldoen aan Gods wet.

Maar ja, als je daar aan toegeeft, waar blijf je dan?

Dus gaan we maar gewoon door met toch goede dingen doen, terwijl de echte onbaatzuchtige liefde ontbreekt.

In feite houden we krampachtig de schijn op.

Dat we het toch nog niet zo slecht doen.

En we rechtvaardigen onszelf omdat je toch maar dingen doet die een ander laat liggen, waar de ander tekort in schiet.

Ook dit is een signaal dat er een sluier ligt over je hart, gemeente.

Een grauwsluier die het leven moeizaam maakt, vreugdeloos en onvrij.

Ik zeg niet dat je dan niet wordt gered.

Maar je zit wel op dood spoor.

Zo kan je leven niet tot bloei komen.

Zo kan het leven van je medebroeders en zusters niet tot bloei komen.

Want de letter doodt.

Het oude verbond heeft niet voor niets zijn tijd gehad.

Leven in de gemeente is niet te verwachten

zolang we proberen te voldoen aan Gods geboden.

Dat kun je echt vergeten.

De sluier van je hart wordt alleen weggenomen in Christus.

En God wil ook niets liever.

Hij gunt ons echt allemaal zonder uitzondering de vrijheid.

Juist daarvoor gaf Hij Zijn Zoon.

2. De luister van de Heer

God gunt ons allemaal de vrijheid.

Maar hoe gééft Hij die dan?

Want is het niet een beetje te simpel om te zeggen wat Paulus zegt:
wend je nou maar gewoon tot de Heer, dan valt er een last van je af.

En dan ga je vanzelf veranderen, stukje bij beetje.

Is dat zo?

Werkt het zo simpel?

Twee dingen daarover.

Allereerst: je wenden tot de Heer, is nog wat anders dan: in Hem geloven.

Je kunt je hele leven al geloven dat God een genadig God is,
en toch niet vrij zijn.

Omdat die genade van God iets is wat je verstandelijk wel weet.

Maar wat niet echt je hart vervult.

Het is haast meer een leer, waar je in gelooft: zo en zo zit het...

Dan dat je je het ook echt eigen hebt gemaakt.

Je hoort een preek, en die vind je mooi.

Maar ja, wát vond je nou precies zo mooi?

En ben je nu ook geraakt in je hárt?

Of luisterde je misschien toch meer met je hoofd?

Ik ben bang dat we nog veel te vaak luisteren met ons hoofd.

Klopt het wat ik hoor? Hoor ik nog wat nieuws?

Ben ik het er mee eens? Wordt het op een mooie manier gezegd?

En dan kan het zelfs wel eens zijn dat je zegt:

ja, je kunt wel zien dat de dominee er vol van is,
dat hij echt geraakt is in zijn hart...

en dat dát jou ook raakt, vervolgens.

Maar dan word je minder geraakt door de boodschap,

het is meer de passie en de bewogenheid die je aanspreekt.

En de één zegt vervolgens: ik wou dat ik dat ook had.

Terwijl een ander afhaakt, en zegt 'ik kan er dus niks mee, mooi dat die dominee er zo vol van is, maar ik heb dat niet, dus....'

Dat brengt me bij het tweede.

Is het zo simpel: je wenden tot de Heer, en dan word je vanzelf vrij?

Het tweede wat ik daarover wil zeggen is dit.

Besef wel dat 'je wenden tot de Heer' wat anders is dan: luisteren naar de preek.

Want dan luister je altijd nog naar God uit de tweede hand.

De dominee is er veel mee bezig geweest, heeft het zich eigen gemaakt, en dát neem je dan tot je.

Maar het gaat er om dat *jij* je wendt tot de Heer.

Dát is wat Paulus hier zegt: telkens als *iemand* zich tot de Heer wendt, wordt de sluier weggenomen.

Stel, je hoort hele bijzondere dingen vertellen over iemand.

Hoe meer je erover hoort, des te meer ben je onder de indruk.

Wat is die persoon goed, wat een geduld heeft -ie, enz.

Heb je dan een relatie met zo iemand?

Nee, natuurlijk niet.

Niemand krijgt een relatie met een ander door veel over hem te horen.

Hoe mooi die dingen ook zijn.

En hoe bijzonder je die persoon ook vindt.

Je krijgt pas een relatie met iemand door die persoon te ontmoeten.

Nou, precies dat is nu wat Paulus bedoelt in vers 16 van onze tekst.

Telkens als iemand zich tot de Heer wendt...

daarmee verwijst Paulus met zoveel woorden naar Mozes.

Mooi hè, hoe Mozes ging stralen toen hij de Heer ontmoette.

Eerst op de berg. Later in de ontmoetingstent.

De mensen werden er ergens ook bang van.

Maar het maakte ook indruk: zó zeg, die Mozes die leeft toch maar heel dicht bij de Heer.

En dan zegt Paulus: verkijk je er niet op, die glans ging weer voorbij.

Ja, die manier van omgaan van God met de mensen ging voorbij.

Want zó wilde God niet alleen met Mozes omgaan, maar met ons allemaal!

Vers 16: telkens als iemand net als Mozes destijds naar de Heer toegaat om Hem te ontmoeten, mag de sluier af.

Mozes deed alleen een sluier voor z'n gezicht ivm de Israëlieten.

Maar als hij met God sprak, ging die sluier af.

En sprak hij ook echt van hart tot hart met God.

Nou, precies dat wil God nu graag met iedereen.

Dus dan moet je je niet blijven blindstaren op bijv. de predikant die zo vol is van God, of dat gemeentelid dat er zoveel kracht uit put...

Maar dan moet je zélf in actie komen.

En als het ware naar God toegaan om Hem te ontmoeten.

Om Hem – ja, zeg maar gewoon: in de ogen te kijken.

Dat kan een ander niet voor je doen.

Dan kom je hooguit onder de indruk van God,

maar je ontmoet Hem niet, en je krijgt dus ook nooit een relatie.

Terwijl dát is wat God wil.

Het woord 'verbond' is zo uitgesleten bij ons.

Maar het betekent gewoon: verbondenheid, vriendschap!

Die vriendschap, daar kan ik een heleboel over vertellen.

Die verbondenheid, daar kan ik ook eindeloos van getuigen.

Maar u en jij zult daar echt persoonlijk mee aan de gang moeten.

Zeg maar: van maandag tot zaterdag.

Tijd maken in je agenda. Ruimte maken in je hart.

Dit wil ik graag.

Wat geweldig dat de weg open is naar God.
Dat de sluier kan worden weggehaald.
En dat ik van hart tot hart met Hem mag leren omgaan.
O, wat verlang ik daar naar.

En weet u: God verlangt er dus ook naar.
Dat moet u nog maar eens nalezen in Exodus 33:10.
Maar telkens als Mozes zich tot de Heer wendde
- ja? dus in de benen kwam om naar Hem toe te gaan -
dan kwam, zodra Mozes de ontmoetingstent binnen was,
ook de wolkkolom naar beneden, waar God in was.
Zó graag wil God bij ons zijn.

Maar dat begint dus hier.
Dat je beseft: niet de wet maar de Heer.
Het gaat er niet om wat *ik* doe, maar wat *Hij* doet.
En wat Hij allemaal al hééft gedaan, in Jezus Christus.

Dat je je bijbel gaat lezen op die manier.
Niet: lees ik wat nieuws? Niet: kan ik hier wat mee?
Maar: wat ontdek ik hier over God, over de Here Jezus?
Hoe laat Hij zich hier in het hart kijken?
Dat je dus niet leest met je hoofd, maar met je hart.
Dat je naar Hem luistert, vol verlangen.

En...dat Hij naar jou luistert, vol liefde.
Want dan mag je ook aan Hem gaan vertellen
wat je allemaal op je hart hebt.
Ongekuisd, precies zoals jij het voelt, ervaart, vindt.
Denk niet dat God je er om veroordeelt.
In Christus ben je van dood en zonde vrij.
Van iedere zonde. Zondige daad. Zondige gedachte. Zondig gevoel.

Ook al is het er nog, God veroordeelt je er niet meer om.

Kijk nou naar Hem, in Christus.

Zie de eindeloze liefde en genade in Zijn ogen.

Laat dat nou gewoon eens bij je binnenkomen.

Wat doet dat met jouw hart?

Ook met alle zondige gedachten en twijfels in dat hart...

Nu niet weggijken, maar je aandacht blijven richten op Hem.

Steeds weer. Met alles wat je denkt, voelt, vindt.

Merk je hoe bevrijdend dat is?

Merk je hoe er temidden van alle zonde en twijfel ineens warme gevoelens in je hart komen. Bewogenheid. Liefde.

Laat het maar gewoon gebeuren.

Laat God je alsjeblieft vergeven, genezen, in de ruimte zetten.

Dat is het geheim.

Zoek God op, zoals Mozes dat deed, keer op keer.

En gegarandeerd dat er wat gebeurt.

Eerst in je hart.

En van daaruit ook in heel je leven.

*

Gisteren was het weer 31 oktober.

Hervormingsdag.

Dag van de grote Reformatie in de 16e eeuw.

Waar één naam er steeds weer uitspringt.

Die van Maarten Luther.

De strijd die hij voerde, was een strijd op leven en dood.

Maar uiteindelijk niet tegen een kerk, of tegen concrete mensen...

Nee, regelmatig stond hij bijna oog in oog met de duivel.

Als de hervorming van toen ook nodig is vandaag,

zal diezelfde duivel ook vandaag niet ver weg zijn. (geestelijke strijd)

Als jij je wil wenden tot de Heer,
zal de duivel er alles aan doen om dat te voorkomen, of te frustreren.
Niet voor niets heeft hij ooit tegen God gekozen.
Hij kan het niet uitstaan als ook maar iemand nog vóór Hem kiest.
Hij heeft al met lede ogen moeten aanzien
hoe God in Jezus Christus radicaal koos voor de mens.
Maar hij weet ook dat er geen *relatie* is
zolang die mens zich op zijn beurt niet echt met huid en haar overgeeft
aan God. En dus zal hij juist dát ook uit alle macht voorkomen.

Prima dat je een aantal regels naleeft.
Helemaal mooi als dat de wet van God is.
Want die maakt je gek. Die drukt je neer.
Die is vernietigend in zijn oordeel over de mens.

Maar o wee als je de vrijheid zoekt. Als de genade in de buurt komt.
Dan springt de duivel op de ketting, reken erop.
U moet dat thuis nog maar eens nalezen in 2 Korinte 2:11,
en dan ook de verzen ervóór.
Juist in de kerk moeten we er voor oppassen dat Satan ons niet gebruikt.
Uit alle macht wil hij voorkomen dat wij elkaar in liefde aanvaarden.
En dus – want dat zit er dan altijd achter – onszélf niet geliefd en
aanvaard weten, door God.
Terwijl de heilige Geest juist niets liever wil dan dat.

Echt, gemeente, vergis je niet: wij hebben zelf geen tegenweer.
Maar voor ons strijdt een sterke Heer.
Richt je op Hem, dan vind je rust.
En ook alleen dan.
Amen.

Hardinxveld-Giessendam, Jan Meijer,
31 oktober 2009